

1.4.2020

PÄÄTÖS VALMIUSLAIN 86 §:N MUKAISIIN SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON OHJAUSTOIMIIN RYHTYMESESTÄ

PÄÄTÖS JA PERUSTELUT

Tausta ja säädösperusta

Valtioneuvosto on todennut 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat valmiuslain (1552/2011) 3 §:n 5 kohdassa tarkoitetut poikkeusolot.

Valtioneuvosto antoi 17.3.2020 kaksi asetusta valmiuslaissa säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta:
- valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (125/2020), muutettu 19.3.2020 valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta (130/2020)
- valtioneuvoston asetuksen valmiuslain 87 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta välittömästi (124/2020).

Perustuslakivaliokunta antoi 18.3.2020 edellä mainituista asetuksista mietinnöt (PeVM 2/2020 vp - M 1/2020 vp ja PeVM 3/2020 vp – M 2/2020 vp) ja eduskunta päätti niistä mietintöjen mukaisesti. Eduskunnan päätöksen johdosta valtioneuvoston asetusta valmiuslain 86, 88, 93-95 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta muutettiin (uusi nimike: valtioneuvoston asetus valmiuslain 86, 88, 93, 94 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta) ja kumottiin asetuksen säännös, joka koskee valmiuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoitettua terveydenhuollon henkilökunnan työvelvollisuutta koskevaa toimivaltuutta.

Kaikkien edellä mainittujen valtioneuvoston asetusten voimassaolo päättyy 13.4.2020.

Asetuksen 125/2020 1 §:n mukaan valmiuslain 86 §:ssä säädetyt toimivaltuuksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ohjaamiseksi voidaan soveltaa koko valtakunnan alueella.

Valmiuslain 86 §:n nojalla väestön sosiaali- ja terveydenhuollon turvaamiseksi sosiaali- ja terveysministeriö voi päätöksellään velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksikön:

- 1) laajentamaan tai muuttamaan toimintaansa;
- 2) siirtämään toimintansa kokonaan tai osaksi oman toimialueensa tai sijaintipaikkansa ulkopuolelle taikka järjestämään toimintaa myös toimialueensa ulkopuolella;
- 3) sijoittamaan hoidon tai huollon tarpeessa olevia henkilöitä toimintayksikkönsä siitä riippumatta, mitä asiasta on säädetty, määrätty tai sovittu;
- 4) luovuttamaan toimintayksikön tai osan siitä valtion viranomaisten käyttöön.

Asiaan liittyvät toimintaohjeet

Valtioneuvosto on 16.3.2020 tehnyt linjauksen (https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-totesi-suomen-olevan-poikkeusoloissa-koronavirustilanteen-vuoksi), jonka

nojalla ulkomailta palaavat henkilöt ohjataan kahden viikon karanteenia vastaaviin olosuhteisiin. Ulkomailta palaavien tulee sopia työhön paluunsa ajankohdasta ja kahden viikon poissaolosta yhdessä työnantajansa kanssa. Sisäministeriö, rajavartiolaitos ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ovat antaneet tarkentavat ohjeet rajanylityksen sallittavuudesta ja käytännöistä (https://www.raja.fi/ajankohtaista/ohjeet_rajanylitykseen).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on antanut sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille toimenpideohjeen epäiltäessä koronaviruksen COVID-19 aiheuttamaa infektiota (<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/taudit-ja-torjunta/taudit-ja-taudinaiheuttajat-a-o/koronavirus-covid-19/toimenpideohje-epailtaessa-koronaviruksen-covid-19-aiheuttamaa-infektiota>). Ohjeilla täsmennetään kriteerejä, joiden vallitessa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö on testattava.

Valtioneuvosto linjasi 30.3.2020 (https://valtioneuvosto.fi/artikkeli/-/asset_publisher/10616/hallitus-jatkaa-poikkeusoloihin-liittyvia-toimia-13-toukokuuta-saakka), että sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunta on testattava aina, jos on pienikin epäily sairastumisesta.

Toimintaohjeiden tarkoitus on ehkäistä ja torjua yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä, turvata potilas- ja asiakasturvallisuus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakyky.

Asiassa saadut selvitykset

Sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt sairaanhoitopiireille kyselyn näiden toimintaohjeiden noudattamisesta (STM 30032020/KV).

Kaikissa sairaanhoitopiireissä noudatetaan ohjeistettua henkilöstön 14 päivän karenssia, mutta Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä (HUS) tietyin edellytyksin karenssi on 7 päivää. Päijät-Hämeen sairaanhoitopiiri ei järjestä virolaisille työntekijöille ollenkaan sanottua varoaikaa, vaan he voivat aloittaa heti työt.

Testausta tehdään oireisille terveydenhuollon työntekijöille kokonaisuudessaan vain runsaalle puolelle, mutta kaikille on kuitenkin järjestetty 14 päivän karenssi.

Arviointi

Edellä todetusti kaikissa sairaanhoitopiireissä ei noudateta valtioneuvoston tekemiä linjauksia eikä sen alaisen hallinnon antamia toimintaohjeita. Linjausten ja toimintaohjeiden tarkoitus on ehkäistä ja torjua yleisvaarallisen tartuntataudin leviämistä, taata potilas- ja asiakasturvallisuus sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakyky.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmällä tulee olla riittävään henkilöstöön perustuva toimintakyky sen turvaamiseksi, että ihmisten oikeus elämään ja terveyteen sekä perustuslain takaamiin riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin toteutuu ja henkeä ja terveyttä uhkaavaa vakavaa vaaraa voidaan torjua asianmukaisilla palveluilla. Tässä suhteessa henkilöstön testaamista sekä mahdollisen tartunnan leviämisen estämiseksi tarkoitettuja varotoimia on ehdottomasti noudatettava.

Linjausten ja ohjeiden noudattamatta jättäminen vaarantaa vakavasti mahdollisuuksia turvata väestön sosiaali- ja terveydenhuolto.

Koska annettuja toimintaohjeita ei ole noudatettu, sosiaali- ja terveysministeriö harkitsee välttämättömäksi antaa asiasta velvoittava määräys. Valtakunnallisesti yhdenmukaisen toiminnan varmistamiseksi ministeriö antaa määräyksen valtakunnallisena.

Päätös

Sosiaali- ja terveysministeriö määrää valmiuslain 86 §:n 1 momentin 1 kohdan nojalla erikoissairaanhoidon (1062/1989) 7 §:ssä tarkoitetut sairaanhoitopiirit sekä saman lain 6 §:ssä tarkoitettu Ahvenanmaan maakunnan:

- 1) ohjaamaan valtioneuvoston 16.3.2020 linjauksen mukaisesti ulkomailta saapuvan henkilöstönsä karanteeniin vastaaviin olosuhteisiin siten, että heidän kanssaan sovitaan työhön paluun ajankohdasta ja poissaolosta työpaikalta kahden viikon (14 vuorokauden) ajaksi, ja
- 2) ohjaamaan henkilöstönsä valtioneuvoston 30.3.2020 linjauksen mukaisesti Covid-19 -tutkimukseen aina, jos on pienikin epäily sairastumisesta. Testauksen osalta tulee muutoin noudattaa Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen antamia toimintaohjeita epäiltäessä koronaviruksen COVID-19 aiheuttamaa infektiota.

Tämä päätös tulee voimaan välittömästi ja on voimassa 13.4.2020 saakka.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Valmiuslaki (1552/2011) 86 §, 130 §
Valtioneuvoston asetus (125/2020) valmiuslain 86-88, 93, 94 ja 109 §:ssä säädettyjen toimivaltuuksien käyttöönotosta

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

Tätä päätöstä on kuitenkin noudatettava heti valituksesta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

Perhe- ja peruspalveluministeri

Krista Kiuru

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

LIITTEET Valitusosoitus

JAKELU Sairaanhoitopiirit
Ahvenanmaan maakunta

TIEDOKSI

Ministeriöt
Aluehallintovirastot
Ahvenanmaan valtionvirasto

Kunnat ja kuntayhtymät

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, jota pyydetään saattamaan päätös tiedoksi myös sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisille palveluntuottajille

KUMOTTU